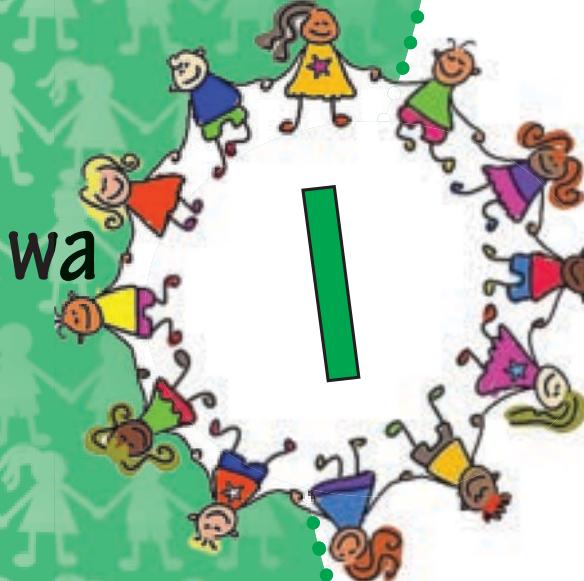

E booleditšwe
ebile e sepelelana
le CAPS

Mphato wa

Mabokgoni a Bophelo ka SEPEDI

Puku ya 1
kotara ya 1&2

Phapoši:

Leina:

LIFE SKILLS IN SEPEDI
GRADE 1 – BOOK 1
TERMS 1 & 2
ISBN 978-1-4315-0235-6
THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.
13th Edition

ISBN 978-1-4315-0235-6

Workbooks available in this series:

- Grade R
(in all official Languages);
- Literacy/Home Language Grades 1 to 6
(in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 1 to 3
(in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 4 to 9
(in Afrikaans and English);
- Life Skills Grades 1 to 3
(in all 11 official Languages); and
- Grades 1 to 6 English First Additional Language.

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Diteng

Kotara ya 1 Letlakala

- 1 Ka ga Nna..... 2
- 2 Mebala le Dibini..... 4
- 3 Ka moka re ba bohlokwa..... 6
- 4 Ga re swane 8
- 5 Opela koša 10
- 6 Ke ikgantsha ka sekolo sa rena 12
- 7 Mafelo a go fapania..... 14
- 8 Phapoši ya ka..... 16
- 9 Mokgwa wo re ya go sekolong ka wona 18
- 10 Ke phela ke hlwekile 20
- 11 Maitshwaro a mabotse 22
- 12 Ke hlwekile 24
- 13 Diltwaedi tše botse tše bophelo 26
- 14 Go hlweka le bothakga..... 28
- 15 Boso bjo ke bo ratago 30
- 16 Boso 32

Kotara ya 2 Letlakala

- 17 Balapa la gešo..... 34
- 18 Balapa la gešo..... 36
- 19 Re a hlokomelana..... 37
- 20 Go laetša gore o na le pabalelo..... 38
- 21 Polokego ka gae le tikologo ya gona (1) 40
- 22 Polokego ka gae le tikologo ya gona (2) 42
- 23 Polokego ge ke le noši ka gae..... 44
- 24 Se sengwe gape seo o swanetšego go se gopola 46
- 25 Mmele wa ka 48
- 26 Dikwi 50
- 27 Go šidulla mmele 52
- 28 Go gopola ka polokego 54
- 29 Go dula o bolokegile 56
- 30 Go swara mmele wa ka o phetše gabotse..... 58
- 31 Go swara mmele wa ka o phetše gabotse..... 60
- 32 Ke no lekola..... 62
- Pukuntšu ya ka 63

Mdi. Angie Motshekga,
Tona ya Thuto ya
Motheo

Ngk. Reginah Mhaule,
Motlatša-Tona wa Thuto
ya Motheo

Dipukutšomo tše di tšweleditšwe go thuša bana ba Afrika Borwa ka tlase ga boetapele bja Tona ya Thuto ya Motheo, Mdi. Angie Motshekga, le Motlatša-Tona wa Thuto ya Motheo, Ngk. Reginah Mhaule.

Rainbow Workbooks di bopa karolo ya mohlwaela wa tsenogare woo maikemišetšo a wona e lego go kaonafatša mošomo wa barutwana ba Afrika Borwa bao ba lego mephatong ye tshela ya mathomo. Projekte ye, bjalo ka ge e le ye nngwe ya dinepokgolo tša Dithulaganyo tša go Diragatša tša Mmušo, e kgonne go diragala ka thekgo ya mašeleng a go tšwa, ka ntłe le go kgokgona go Sešegotlotlo sa Bosetšhaba. Se se kgontšitše Kgoro go dira dipukutšomo tše, ka maleme ka moka a semmušo, ka ntłe ga gore Kgoro e lefe.

Re hutša gore barutiši ba tla holega ka dipuku tše mošomong wa bona wa tšatši ka tšatši wa go ruta, le go kgonthiša gore barutwana ba kgora go fetša lenanethuto. Re hlokometše gore re hlahlle barutiši ditirong ka moka ka go tsenya maswao a ditaetši ao a laetšago seo morutwana a swanetšego go se dira.

Re tloga re hutša gore bana ba tla ipshina ka go dira mešomo ye e lego ka mo dipukwaneng tše ge ba dutše ba gola, ba ithuta, le gore wena, morutiši, o tla ipshina le bona mo lethabong la go ithuta.

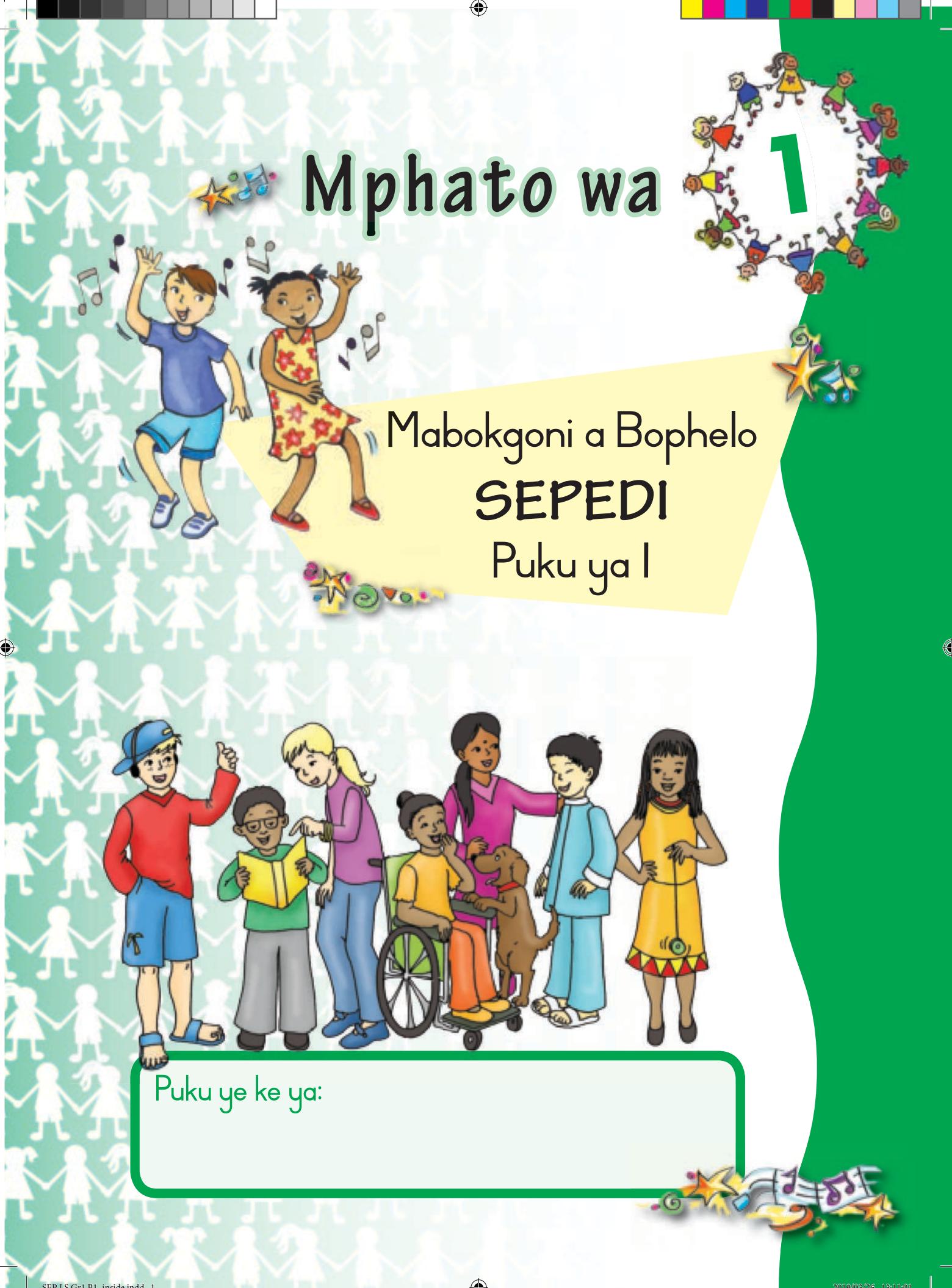
Re kganyogela lena, barutiši, le barutwana ba lena, katlego, ka tšhomiso ya dipukutšomo tše.

Published by the Department of Basic Education
222 Struben Street
Pretoria
South Africa

© Department of Basic Education
Thirteenth edition 2023

ISBN 978-1-4315-0235-6
This book may not be sold.

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

1

Kotara ya | ~ Beke ya | ~ Lephphetshomo

A re direng

Ka ga Nna

Mamaretša seswantšho sa
gago goba o thale seswantšho
sa gago mo.

Aterese ya rena ke:

Ke tseba gore letšatši la
matswalo a ka le neng.

ee	ga ke na nnete	aowa
----	----------------	------

2

Letšatšikgwedi: .....

A re thaleng

Tšhego o kgora kgwele ya maoto kudu.

Thala selo seo o se kgonago kudu.

Anegela bagwera ba gago ka ga seo o kgonago
go se dira gabotse.

A re boleleng

Ke kgora go bala.

Ke kgora go ikapeša.

Ke kgora go ngwala
leina la ka.

Ke kgora go bina.

Ke kgora go dira teye.

Ke kgora go hlapa meno a ka.

2

Mebala le Dibini

Kotara ya | -Beke ya | -Lephphetshomo

A re direng

Na o tseba mebala ye?
Botša mogwera wa gago
maina a mebala ye.

Khalara seswantsho se sengwe le se
sengwe ka mmala wa maleba.

Panana ye serolwane	Apolo ye khubedu	Jeresi ye talalerata
Samporele sa mebalabala	Mmala wa namune	Letlakala le letalamorogo

A re itšidulleng

Pele o dira mošongwana ka ntle, thoma ka go itšidulla bjalo ka katse. Se se tla dira gore go be bobebé gore mmele wa gago o šuthe. Gape, itšidolle ka morago ga mošongwana gore o iketle gore mmele o fole. Se se tla go thuša gore o se ke wa ba le dihlabi mo digobeng tša gago. Bjale dira se bana ba ba se dirago.

Opela "Hlogo magetla" o dutše:

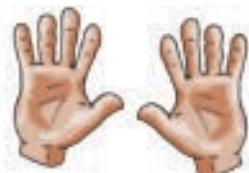
- dira se nkego o letša moropa.
- dira se nkego o bapala katara.

Letšatšikgwedi: .....

Lapologa

Phaphatha diatla go ya ka
dipatrone tše.

A re direng

Na o ka kgona go dira dilo tše? Bontšha bagwera ba gago.

Ke kgona go kitimela mathokong a go
fapan ka ntle le go thula batho.

Ke kgona go tshela kgati.

Ke kgona go kgokološetša bolo ye kgolo
go mogwera wa ka.

3

Ka moka re ba bohlokwa

Kotara ya / -Bekē ya 2 - Lephēphetshomo

A re boleleng

Lebelela seswantsho gomme o
botše mogwera wa gago ka ga
phapano magareng ga bana ba.

Bogolo le bonnyane

Ba bangwe ba rena ke ba bagolo, ba bangwe ba
rena ke ba bannyane.

Ba bangwe ba rena ke ba bakopana, ba bangwe ke ba
batelele.

Ba bangwe ba rena re kgonago go tshela, ba
bangwe ba rena re kgonago go opela.

Ka moka re kgonago go dira selo sengwe gabotse.

Na ke eng seo o kgonago go se dira gabotse?

A re boleleng

Anegela bagwera ba gago gore o ile wa ikwa bjang
ka letšatši la gago la mathomo kua sekolong.

ke thabile	ke nyamile	ke thakgetše	ke selekegile	ke na le dihlong

A re thaleng

Thala seswantsho sa go laetša gore o tla ikwa bjang ge motho a ka go fa
mpopo wo mofsa. Ngwala maikutlo a gago mo sekgaleng se sa mo tlase.

A re boleleng

Anegela mogwera wa gago gore go direga eng mo seswantšhong se sengwe le se sengwe. Bolela gore o be o tla ikwa bjang ge nkabe dilo tše di diragala go wena.

Mosetsana yo mogolo
o tšeа dilo tšeа gago.

thabile	thakgetše	nyamile

Wena le mogwera wa
gago le bapala mmogo.

befetšwe	thabile	boifa

O bula mpho.

boifa	thakgetše	dihlong

Butiago goba sesiago o
senya sebapadišwa sa
gago se o se ratago.

dihlong	thabile	befetšwe

A re direng

Gatiša monwana wa gago ka lepokising la mathomo. Kgopela
mogwera go gatiša monwana wa gagwe ka lepokising le le latelago.

Na o be o tseba gore ga go motho yo a
nago le kgatišo ya menwana ye e swanago
le ya gago lefase ka bophara? O kgethegile,
ka ge go se na yo a swanago le **wena**
lefase ka bophara. Le mafahla ga a na
dikgatišomenwana tše go swana.

--	--

Na o kgona go bona gore
dikgatišomenwana di a fapanā?

Morutši:
Saena:
Letšatšikgwedi:

4

Ga re swane

Kotara ya 1 – Beke ya 2 – Lephphetshomo

Lebelela bana ba.
Na ba swana bjang?
Na ba fapania bjang?

A re direng

Lebelela seswantsho gomme o bolele gore dipego tše ke nnete
goba ke maaka.
Khalara lefoko la maleba ka talamorogo.
Khalara lefoko le e sego la
maleba ka bohubedu.

Ka moka ba na le matsogo a 2 le
maoto a 2.

Ka moka ke basetsana.

Ka moka ba apere dieta.

Ka moka ba apere marokgo.

Ka moka ke bana.

Ka moka ba na le meriri ye metelele.

A re thaleng

Thala seswantšho sa gago mo sekgobeng sa mathomo. Ke moka, o thale seswantšho sa mogwera wa gago yo bohlokwa. Ge o dirile se, lebelela seswantšho sa gago gomme o bolele gore o fapanabjang le mogwera wa gago.

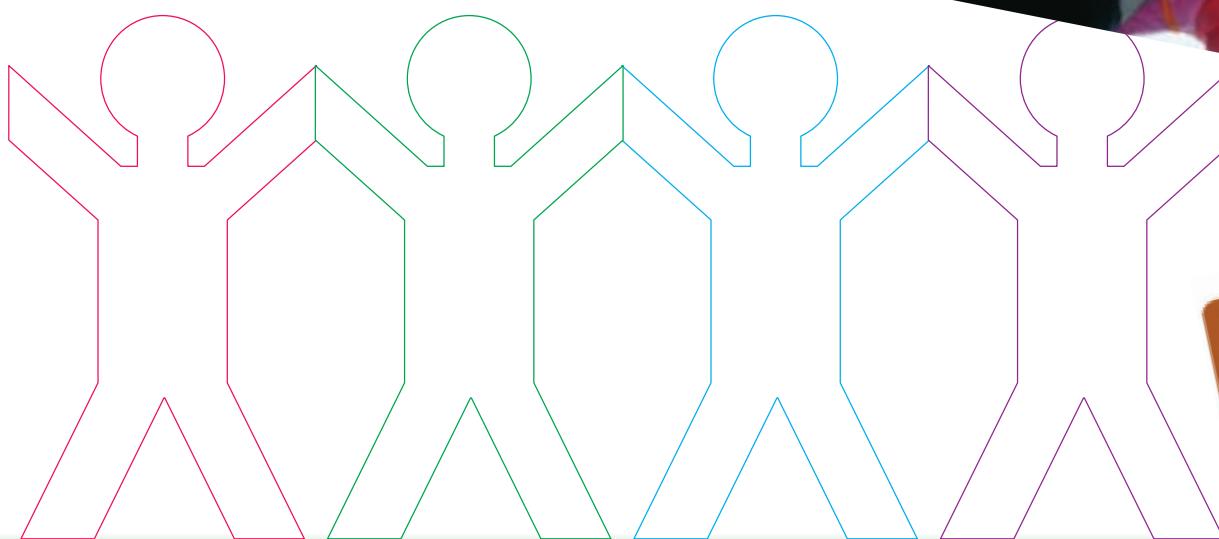

Nna	Mogwera wa ka

A re direng

Khalara ketane ye ya seqwera go laetša gore batho ba a fapanabjalo o ka di sega wa kgabiša ka ketane ya seqwera yeo e lego mo karolong ya diseqwa tša puku ye.

q

5

Kotara ya / -Beke ya 3 - Lephphetshomo

A re direng

Opela koša

Dira di thobollo tše pele o opela:

- Hemela ka gare ka maatla gomme ka morago o hemele ka ntle ka go iketla.
- Dira eke o tima dikerese godimo ga khekhe ya matswalo.
- Dira eke o kwa phefo, gomme o re "Brrrrrrrrrrrrrrrrrrr".

Dikgabjana tše hlano

Dikgabjana tše hlano di taboga mpeteng.

E tee ya wa ya thulantsha hlogo ya yona.

Mme a bitša ngaka, gomme ngaka ya re,

"Ga ke sa nyaka dikgabjana di taboga mpeteng!"

Dikgabjana tše nne di taboga mpeteng.

E tee ya wa ya thulantsha hlogo ya yona.

Mme a bitša ngaka, gomme ngaka ya re,

"Ga ke sa nyaka dikgabjana di taboga mpeteng."

Dikgabjana tše tharo di taboga mpeteng.

E tee ya wa ya thulantsha hlogo ya yona.

Mme a bitša ngaka, gomme ngaka ya re,

"Ga ke sa nyaka dikgabjana di taboga mpeteng."

Dikgabjana tše pedi di taboga mpeteng.

E tee ya wa ya thulantsha hlogo ya yona.

Mme a bitša ngaka, gomme ngaka ya re,

"Ga ke sa nyaka dikgabjana di taboga mpeteng".

Kgabjana e tee e taboga mpeteng.

Ya wa ya thulantsha hlogo ya yona.

Mme a bitša ngaka, gomme ngaka ya re,

"Ga ke sa nyaka dikgabjana di taboga mpeteng."

A re thaleng

Thala sefahlego sa gago.
Laetša mahlo, ditsebe, nko, molomo le moriri.

A re itšhidulleng

Dira lefelwana la ditšitišo go
swana le le, ka ntle ga phapoši
ya lena ka thušo ya morutiši.

Fofa go tloga go
setulo se go ya go
se se latelago.

Abula ka tlase
ga ditafola.

6

Ke ikgantšha ka sekolo sa rena

Kotara ya I - Bekə ya 4 - Lephəphetšhomo

A re direng

Thala seswantšho sa gago o apere
yunifomo ya sekolo. Ngwala dikarabo
tše di tlogetšwego.

Ke tsena sekolong

sa _____.

Leina la morutiši wa ka ke

_____.

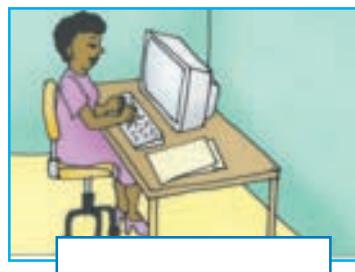
Hlogo ya sekolo ke

_____.

A re ngwaleng

Lebelela diswantšho. Morago
ga fao, sega lentšu la maleba
la go sepelelana le seswantšho
se sengwe le se sengwe gomme
o le mamaretše kgauswi le
seswantšho seo.

ntlwana ya go
ithomela

phapoši

lepatlelo

ofisi

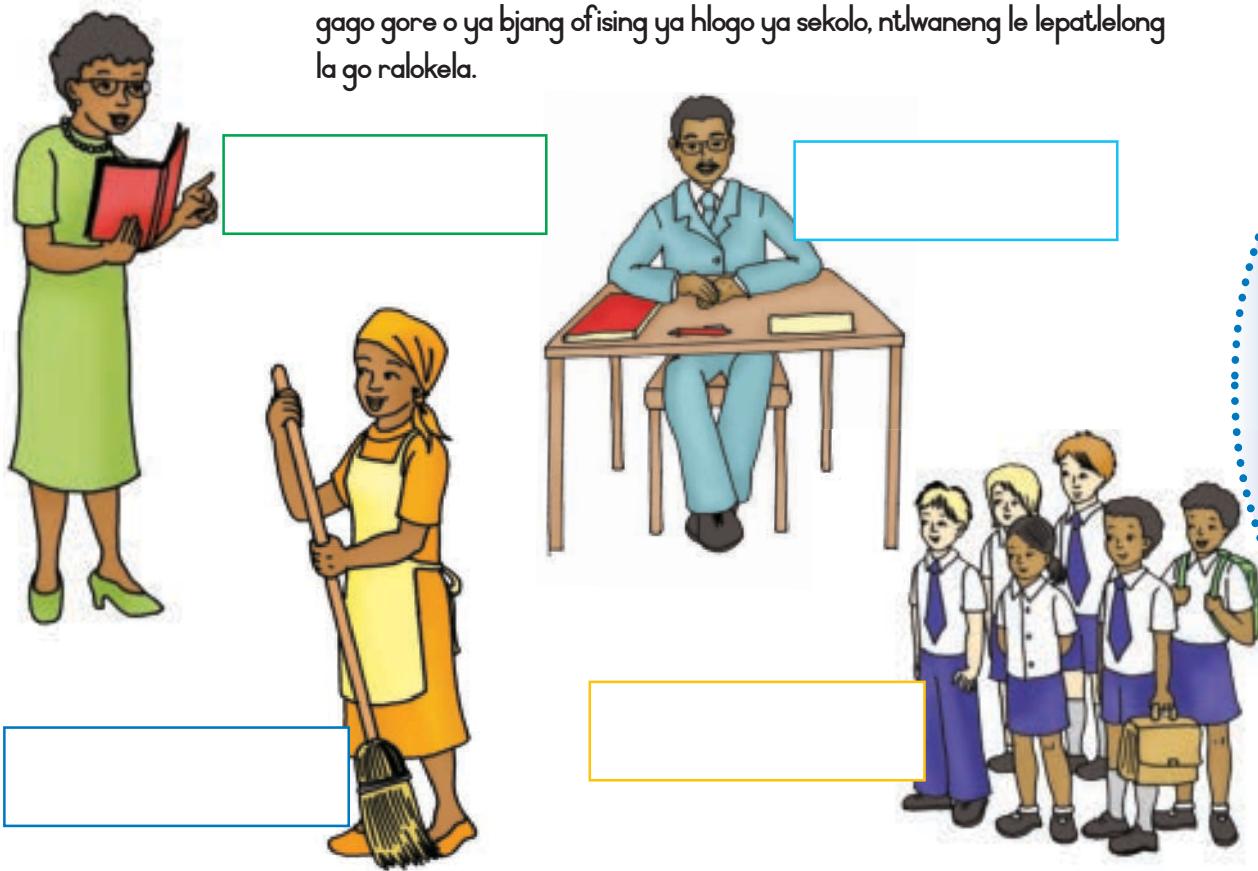
mongwaledi

A re ngwaleng

Batho ba go fapanana ba ba lego gona sekolong ke bomang? Lebelela diswantšho gomme o bolele ka ga gore ke bomang le gore ba dira eng. Ka morago sega lentšu la maleba go tšwa go botlase bja letlakala gomme o le mamaretsé kgauswi le seswantšho sa maleba. Hlalošetša mogwera wa gago gore o ya bjang ofising ya hlogo ya sekolo, ntlwaneng le lepatlelong la go ralokela.

Lapologa

Lepokisi la dipene la Tšhego le wele. Bala gore o na le dikrayone tše kae gomme o ngwale nomoro yeo ka lepokising. Morago ga fao o thale seswantšho mo pampiring ye nngwe o šomiša mebala ya go taga e le go bontšha ka mo wena le bagwera ba gago le ralokago mmogo. Thala freime go dikologa seswantšho sa gago.

bana

mohlwekiši

morutiši

hlogo

7

Mafelo a go fapana

Kotara ya / -Beke ya 4 - Lephəphətshomo

A re direng

Laetša mogwera wa gago gore o ka kgona go.

Iphihla ka tlase ga selo
se sengwe.

Iphihla ka morago ga
selo se sengwe.

Ke iphihlile ka
tlase ga tafola.

Ema kgauswi le selo se sengwe.

Ema godimo ga selo se sengwe.

A re itšhidulleng

Šomiša bolo goba mokotlanawa. E fošetše godimo gomme o e kabe. Bjale
tokaetša/thekanetša mokotlana wa dinawa hlogong gomme o sepele
hleng le thapo ye e bofilwego goba mo mothalong wo o lego mo lebatong.

Ke kgona go betša.

Ke kgona go kaba.

Ke kgona go thekanetša
mokotlanawa godimo ga hlogo.

A re itšidolleng

Kibakiba maoto a gago ka dipatrone tše.

N = Nngele

M = Mmagoja

Morutši:
Saena:
Letšatsikgwedi:

8

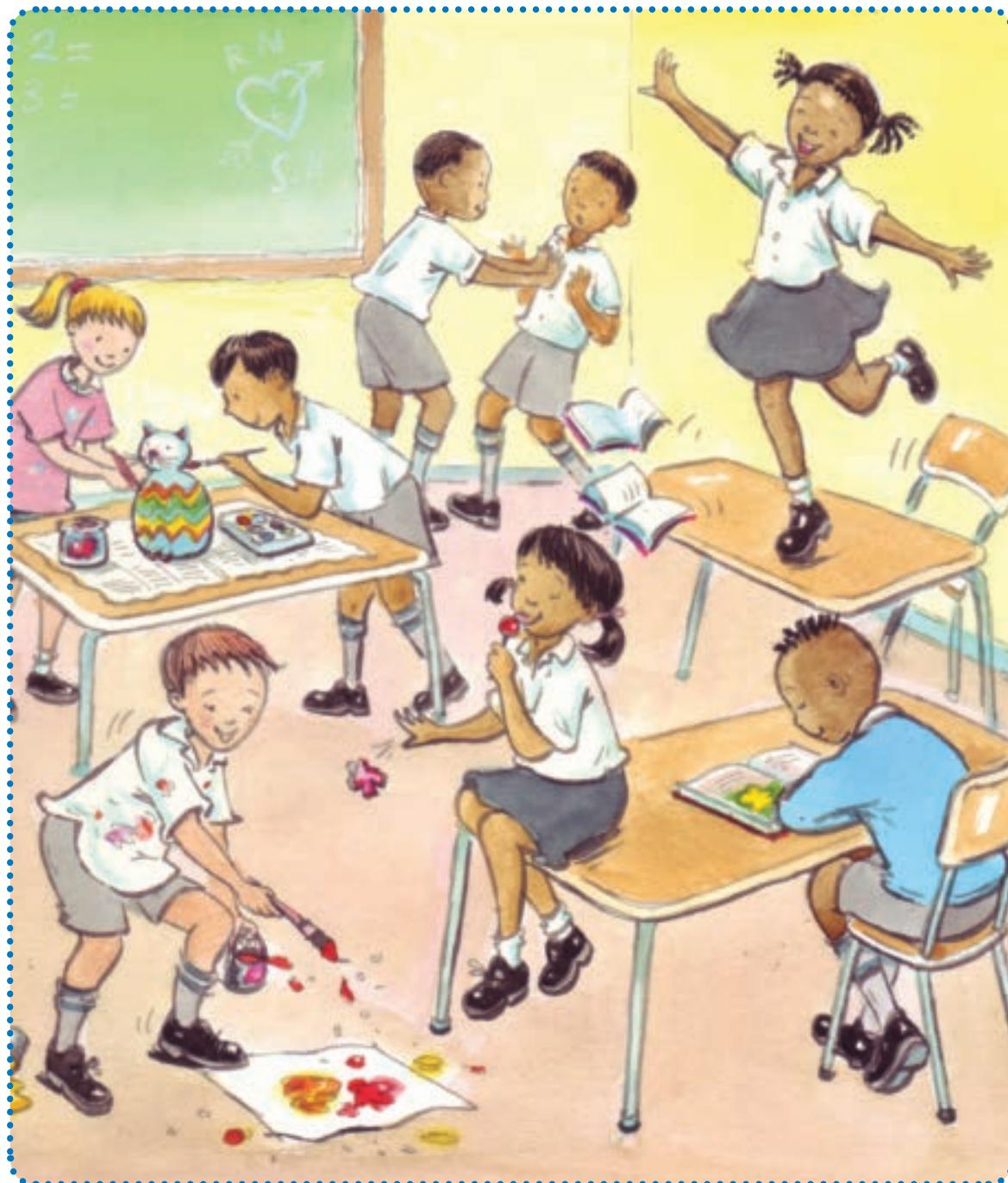
Phapoši ya ka

Kotara ya / -Beke ya 5 - Lephophetšhomo

A re boleleng

Lebelela seswantšho se ka kelohloko gomme o bolele ka seo o se bonago.

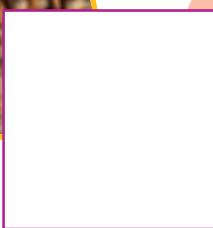
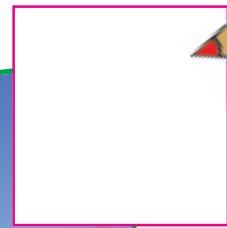
Ke maitshwaro afe a mabotse ao o a bonago? Ke maitshwaro afe a mabe ao o a bonago?

A re bole leng

Thala leswao le kgauswi le maitshwaro ka moka a mabotse, gomme o thale leswao le kgauswi le maitshwaro ka moka a mabe ao a ka diragalago sekolong.

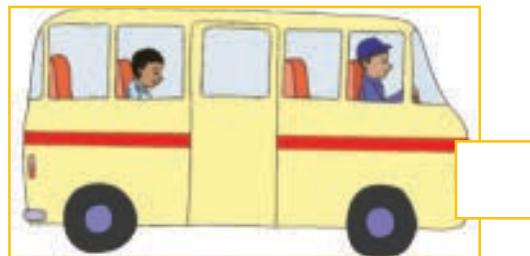
9

Mokgwa wo re ya go sekolong ka wona

Kotara ya / -Beke ya 5 - Lephephetsomo

A re boleleng

Na o ya bjang sekolong letšatši le lengwe le le lengwe? Na o bolokegile? Na o tseba mekgwa ye mengwe ya go ya sekolong yeo e sa bolokegago? Bolela le mogwera wa gago gore bana ba ba ya sekolong bjang. Swaya mekgwa yeo e bolokegilego ya go ya sekolong ka ✓. Swaya ✗ go mekgwa yeo e sa bolokegago.

O ya sekolong bjang mesong?

A re direng

Bjale botšisa bagwera ba 5 gore ba tla sekolong ka eng letšatši le lengwe le le lengwe. E swaye mo papetleng ye.

ka maoto	
ka pese	
ka sefatanaga	

Bagwera

1	2	3	4	5
Ee	Aowa			
Ee	Aowa			

A re itšhidulleng

Ke kgoná go kitima ka manyokenyoke.

Ke kgoná go kitima le go fetola ditšhupetšo ge morutiši a re ke dire bjalo.

Letšatšikgwedi: .....

A re direng

Thala seswantšho sa go laetša gore o tla bjang sekolong.

A re itšhidulleng

Theeletša mmino wo morutiši a tlago go le bapalela wona.

Sepediša mmele wa gago ka go latela morethetho wa mmino.

Koba mangwele gomme o otolle maoto a gago.

Iša magetla godimo le tlase.

Dikološa manakaila a gago go ya go la nngele le go ya go la mmagoja.

A re itšhidulleng

Wena le mogwera wa gago le swanetše go betša kgwele gomme le e kabe. Šomiša letsogo la gago la go fokola go beletša kgwele morago.

Na ke kgonne go betša kgwele ka letsogo la ka la go fokola?

A re itšhidulleng

Sepediša mogwera wa gago bjalo ka kiribane.

Ke phela ke hlwekile

Kotara ya / -Beke ya b - Lephphetšomo

A re boleleng

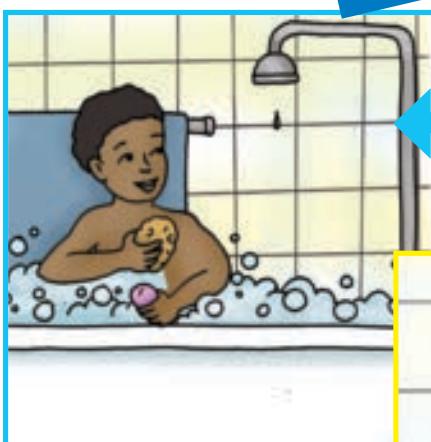
Go bohlokwa go ithuta mekgwa ye mebotse o sa le yo monnyane.
Go latela dilo tše o ka di dirago gore o phele gabotse o hlwekile.
Bolela ka seswantšho se sengwe le se sengwe.

hlapa meno.

hlapa diatla ge ke etšwa ntlwaneng ya boithomelo.

hlapa mmele ka mehla.

šomiša ntlwana ya boithomelo.

Ke swanetše go

hlatswa seenywa pele
ke se ja.

šomiša sakatuku ge ke ethimola
le ge ke ntšha mamila.

A re ngwaleng

Na ke dilo dife tša tše di latelago tše o swanetšego go ba le tšona gore o dule o hlwekile? Khalara dinaledi go laetša dilo tše o di dirišago gore o dule o hlwekile. Gape, bolela gore o diriša bjang dilo tše o dule o hlwekile.

Swaya go bontšha ge e ka ba o ka kgonas tše di latelago:	ee	aowa
Ke kgonas go namela llere go seitšidulli sa go raragana (tšankeletšimi)		
Nka kgonas go sepela ka matsogo ke lekeletše ka go itshwareletša.		
Nka kgonas go abula go seitšidulli sa go raragana (tšankeletšimi).		

11

Maitshwaro a mabotse

Kotara ya / - Beke ya b - Lephephetsomo

A re baleng

Mekgwa ya go šomiša
ntlwana ya boithomelo ka
mokgwa wa maleba.

Gopola

Ge o ka kgamathetša boithomelo,
gopola go bo hlwekiša pele o etšwa.

Gopola go goga pele o etšwa.

Tswalela lebati la ntlwana ya
boithomelo ge o e šomiša.

Ke mokgwa wo mobotse go
šomiša pampiri ya boithomelo.

O swanetše go hlapa diatla ge
o etšwa ka ntlwaneng ya
boithomelo.

A re ngwaleng

Dira sediko go mantšu ao a re botšago gore re swanetše go dira
dilo tše di latelago neng.

Go hlapa moriri wa gago.

letšatši le lengwe le le lengwe

mo mesong le mantšiboa

gabedi ka beke

gatee ka beke

Go hlapa meno.

letšatši le lengwe le le lengwe

mo mesong le mantšiboa

gabedi ka beke

gatee ka beke

Go hlapa mmele.

letšatši le lengwe le le lengwe

mo mesong le mantšiboa

gabedi ka beke

gatee ka beke

Go hlapa sefahlego.

letšatši le lengwe le le lengwe

mo mesong le mantšiboa

gabedi ka beke

gatee ka beke

Ke hlwekile

Kotara ya / -Beke ya b - Lephphetshomo

A re itshidulleng

Bapala "Pulane o re" le morutiši wa gago.

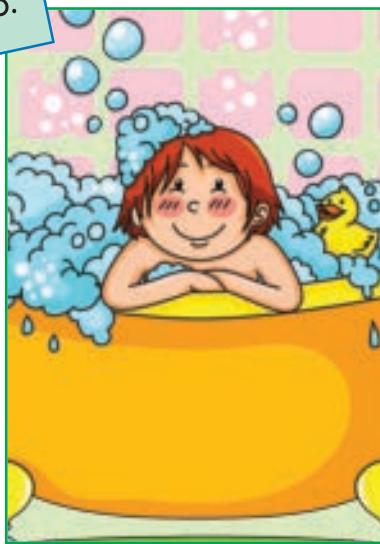
Nyaka sekgoba sa gago gomme o sepele ka ntla le go thulana le bangwe. Pulane o re "swara hlogo ya gago".

A re bontsheng

Laetša mogwera wa gago o ka re o ...

Hlapa mmele wa gago.

Kama meriri ya gago.

Phumola diatla tša gago.

Hlapa meno a gago.

Hlapa sefahlego sa gago.

Letšatsikgwedi: .....

A re itšidulleng

Diragatša seretwana se.

Ke kgona go opa diatla

Le go kibakiba ka maoto,

**Ke kgona go dumela
ka hlogo**

Le go dikološa matsogo,

**Ke kgona go sepediša
menwana**

Le go kgwatha nko.

13

Ditlwaeedi tše botse tša bophelo

Kotara ya / -Beke ya 7 - Lephphetshomo

A re baleng

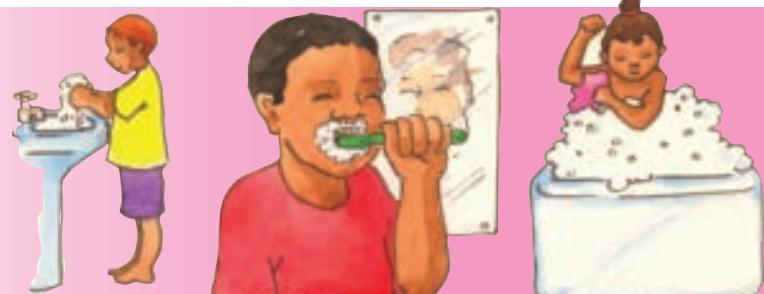
Re swanetše go dira eng gore re dule re phetše gabotse.

Dijo tša
phepobotse

Go itšhidulla
mo go
lekanego

Go itshwara
re hlwekile

Go ba mo go
lego moyawo
mobosana

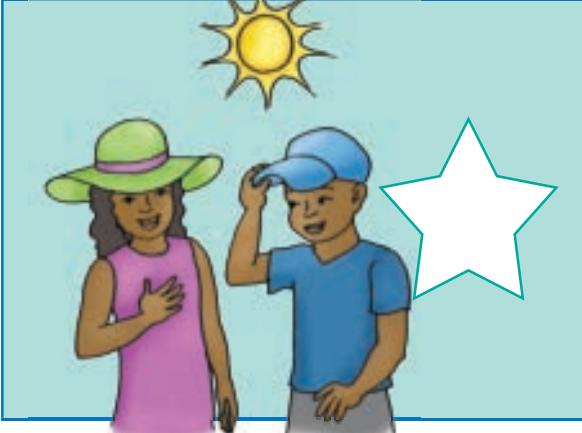
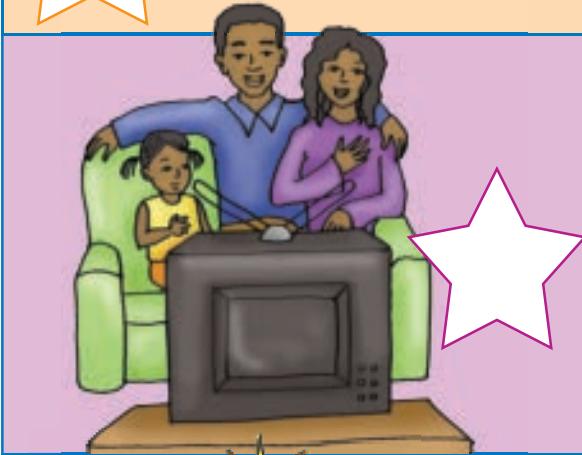
Boroko bjo bo
lekanego, gape o se
dulele thelebišene!

A re ngwaleng

Thala leswao le (✓) go ditlwaedi tša bophelo bjo bobotse gomme o
thale leswao le (✗) go ditlwaedi tša bophelo bjo bo sego botse.

Morutši:
Saena:
Letšatsikgwedi:

14

Go hlweka le bothakga

Kotara ya / - Bekə ya 7 - Lephəphətshomo

A re direng

Laetša gore o šomiša bjang dilo
tše di latelago.

poraše ya meno

sesepe sa meno

sesepe

setlolo sa diatla

sesepe sa moriri

kamo

poraše

poraše ya manala

seripamanala

Letšatšikgwedi: .....

A re itšidulleng

Swaranang ka diatla le dire lešaka le legolo.

Bjale fošetšanang bolo moo lešakeng.

Bjale lokela bolo ya bobedi, o e fošetše pele.

Lokela bolo ya boraro o leke go di fošetša pele di šalane morago.

A re boleleng

Na ke eng sa bošaedi ka mo phapošing ye?

Na o swanetše go dira eng go hlwekiša phapoši ye?

Bana ba dira eng? Na ba swanetše go dira eng?

15

Boso bjo ke bo ratago

Kotara ya I – Beke ya 8 – Lephphetšhomo

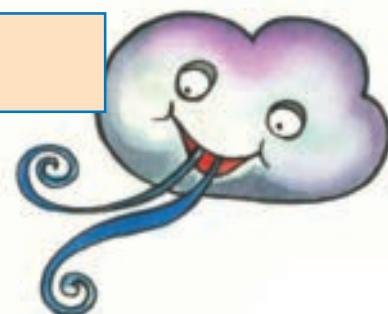
A re boleleng

Lebelela mehuta ye e fapanego ya boso gomme o botše mogwera wa gago gore ke boso bofe bjo o bo ratago go feta.

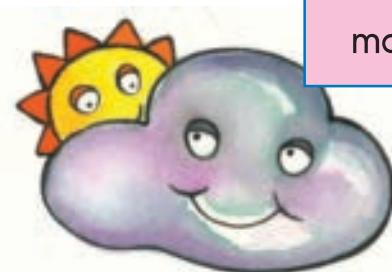
phefo

letšatši

pula

maru le go tonya

Mafelong a mangwe a naga, ka nako go tonya kudu moo go bilego go ewa lehlwa. Ka nako boso e ba bja madimo.

Diphefo tše maatla kudu di bitšwa sefefo.

A re direng

Thala seswantšho sa gago o le mo puleng goba lehlweng.
 Se thale mo papet leng ya pampiri ye kgolo o šomiša dikherayone tša makhura.
 Hlkanya lerole la pente ye talalerata ka meetse o pente papetla ka moka.
 Bjale, gaša pente ye tšhwewu mo seswantšhong gore go bonagale e ke ke pula goba lehlwa.

Letšatšikgwedi: .....

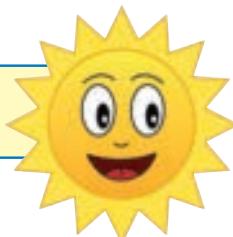

A re baleng

Re šomiša papetla ya tša boso go bontšha gore boso ke bjo bobjang. Re šomiša dika go bontšha mehuta ye e fapanego ya boso. Tše dingwe tša dika tšeо šedi.

letšatši

pula

maru

lehlwa

phefo

A re boleleng

Botša mogwera wa gago gore o apara diaparo tše
bjang mo go mohuta wo mongwe le wo mongwe wa boso.

A re direng

Thala dika tša boso gore o feleletše papetla ya boso ya beke.

Mošupologo

Labobedi

Laboraro

Labone

Labohlano

A re ngwaleng

Na boso bo be bo le bjang beke ye?
Ngwala mantšu ao a tlogetšwego.

Lehono go a _____.

Maabane go be go _____.

Ke holofela gore gosasa go tla _____.

16

Boso

Kotara ya 2 – Beke ya 8 – Lephphetshomo

A re direng

Ekiša maemo ao a fapanego a boso.

Phurolla matsogo a gago ka godimo ga hlogo ya gago gomme o itire se ekego ke wena lero le legolo.

O swere samporele sa go go šireletša gore o se fišwe ke letšatši.

Tekuma bjalo ka mohlare wo o fokwago ke phefo.

Swara samporele sa gago o se tiiše gore se se tšewe ke phefo ye maatla.

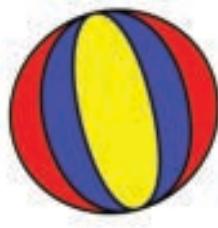
Phaphaphapha bjalo ka marothodi a pula a rothela godimo ga tlhaka.

A re itšidulleng

Swaranang ka matsogo le dire lešaka le legolo.

Fošetšanang dibolo gomme le di kabe.

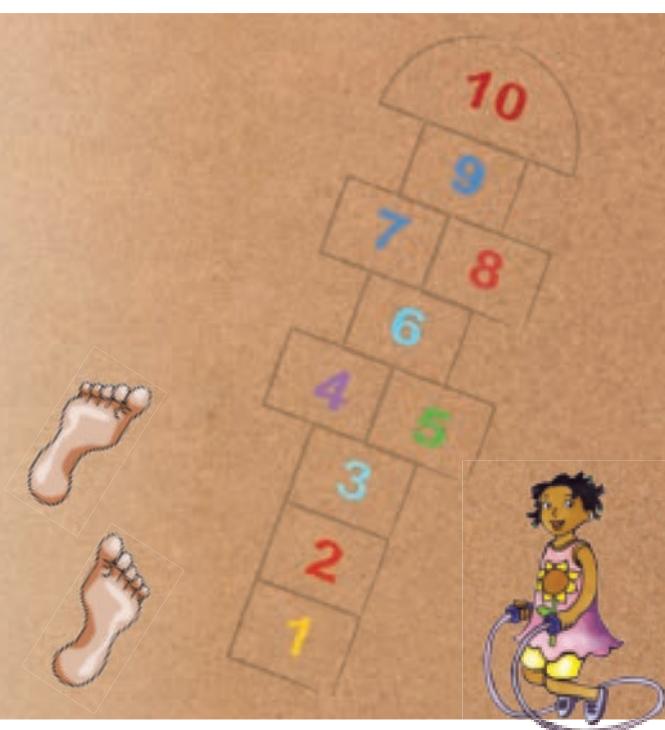

Naganang ka mekgwa ye e fapanego
ya go sepela godimo ga lepheko
goba godimo ga mothalo wa thapo.
Bona ge eba o ka gopola ka mokgwa
wo o fapanago wa go šutela go
baithutammogo ba gago.

Lapologa

Raloka papadi ya
tsheretshere. Thala
dipoloko le didiko mo
santeng goba mo mobung.

A re itšidulleng

- Laetša mogwera wa gago gore o kgona go tshela kgati bjang.
- Morutiši wa lena o tla le laetša gore dipapadi tša setšo di ralokwa bjang.

17

Balapa la gešo

A ne boleleng

Na o be o tseba gore ba meloko ka moka ga ba swane?

Kotara ya 2 – Beke ya 1 – Lephphetšomo

Malapa a mangwe ke a palo ye kgolo, a mangwe ke a palo ye nnyane. A mangwe a na le bomme le botate, a mangwe ga a nabo. Malapa a mangwe a dula le bomakgoloabona le borakgoloabona, bomalome, borakgadi le bomotswala.

Lebelela diswantšho tše gomme o botše bagwera ba gago ka fao malapa a sa swanego. Šomiša mantšu ao a lego ka mo lepokising.

mme

tate

sesi

rakgolo

buti

lesea

makgolo

balapa

A re ngwaleng

Na o dula le bomang ka gae?

Na o dula le bomang ka gae?

Ka gešo re ba ba _____ ka palo.

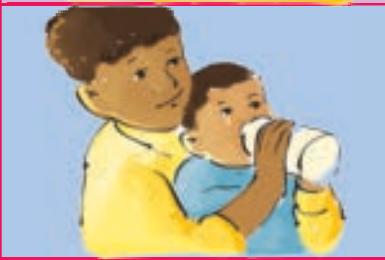
Yo monnyane go bohle ka geno ke mang? _____

Yo mogolo go bohle ke mang? _____

A re boleleng

Ka moka re na le mešongwana ye re e dirago magaeng a rena. Lebelela diswantšho tše gomme o bolele maina a batho bao ba dirago mešomo ya gae ka geno.

Ngwala lefoko le le bolelago ka ga mošomo wo o o dirilego maabane.

18

Balapa la gešo

Kotara ya 2 - Beke ya | - Lephephetsomo

Lapologa

Thala seswantšho seo se laetšago seo le se dirago mmogo. Bolela gore motho yoo ke mang. Šomiša mantšu a, gore a go thuše.

mme

tate

sesi

rakgolo

buti

lesea

makgolo

balapa

Re a hlokomelana

19

A re baleng

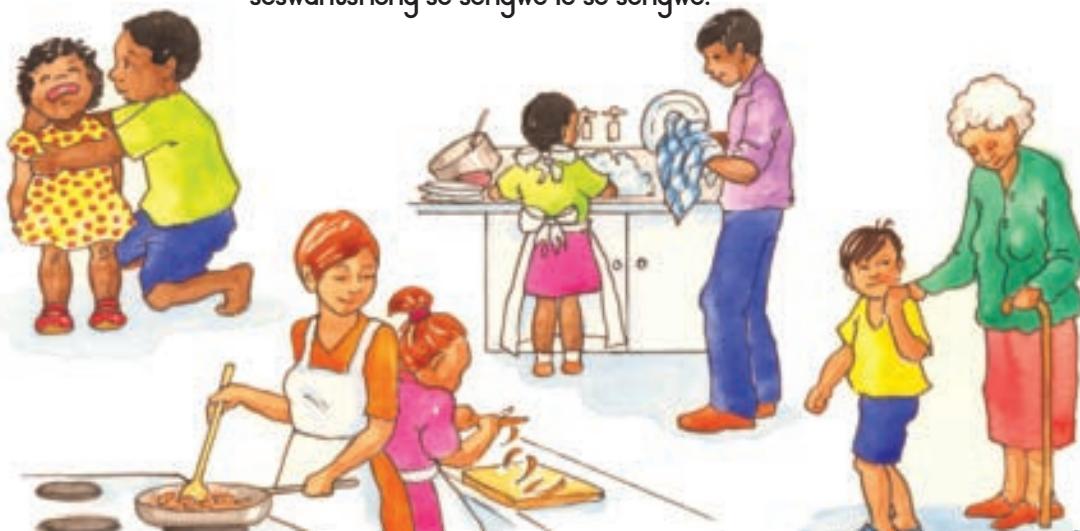
Maloko a lapa a swanetše go ratana gomme a hlokomelane. Re bontšha gore re a ratana ka go atlana, gape le go thušana, le go hlomphana. Re swanetše go ...

- thušana.
- bontšhana tlhompho.
- dira mošomo wa rena ka nako.
- ba le maikarabelo.

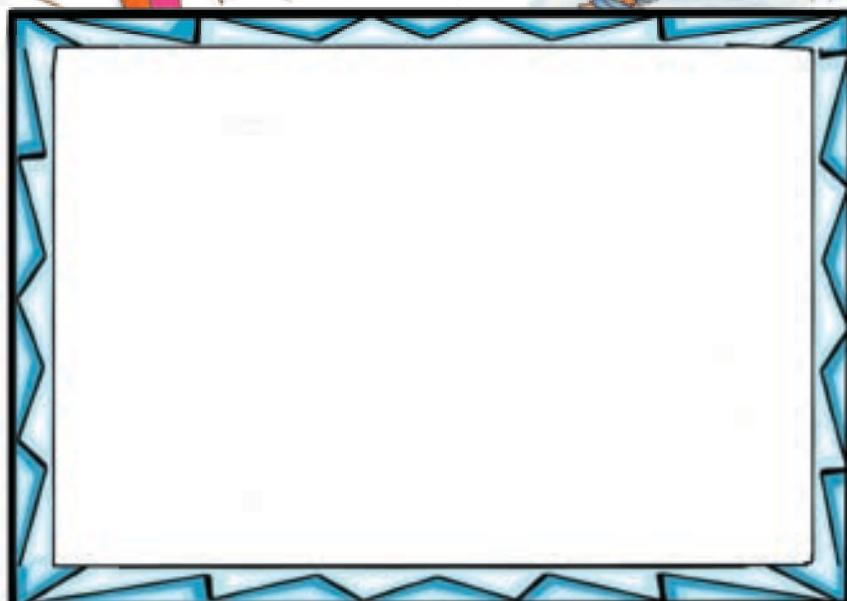
A re boleleng

Lebelela diswantšho tše gomme o bolele gore bana ba laetša bjang ba malapa a bona gore ba a ba rata. Ka morago ekiša seo se diragalago mo seswantšhong se sengwe le se sengwe.

A re direng

Thala seswantšho sa gore o dira eng go laetša balapa leno gore o a ba rata. Botša mogwera wa gago gore o thadile eng.

37

20

Go laetša gore o na le pabalelo

Kotara ya 2 – Beke ya 2 – Lephethshomo

A re boleleng

Bolela ka fao maloko a lapa a thušanago. Nomora diswantšho go tloga go 1 go ya go 4, go laetša tatelano ya maleba.

A re baleng

Mešomo ya rena ya mantšiboa.

Mme o apea dijo.

Tate o hlatswa dipitša.

Nna le sesi/buti re thuša

Mme le Tate.

Re thuša kudu.

Re bea maswi le borotho moo di dulago.

Ka morago re itokišetša go ya go robala.

Hle, re botše nonwane pele re robala!

A re direng

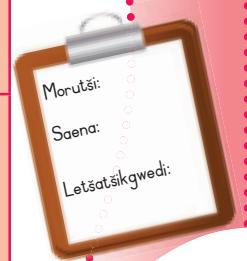
Direla motho yo a go babalelagoo karata. Thala seswantsho gomme o ngwale leina la motho yoo.

A re direng

Na o ka kgonago dira tše di latelago?

	fetiša bolo ka go e bethabethiša mo fase go mogwera wa gago.	Ee	Aowa
	fetiša bolo ka go e tshedisa matsogo ya fetela go molekane wa gago.	Ee	Aowa
	bethabethisetša bolo go tloga matolong a gago.	Ee	Aowa
	ka bethela bolo khounung.	Ee	Aowa
	ka tilatilela bolo makgathe ga dithibedi.	Ee	Aowa
	ka ragela bolo selong, wa se itia.	Ee	Aowa

Morutši:
Saena:
Letšatsikgwedi:

21

Kotara ya 2 - Beke ya 3 - Lephphetshomo

Polokego ka gae le tikologo ya gona (1)

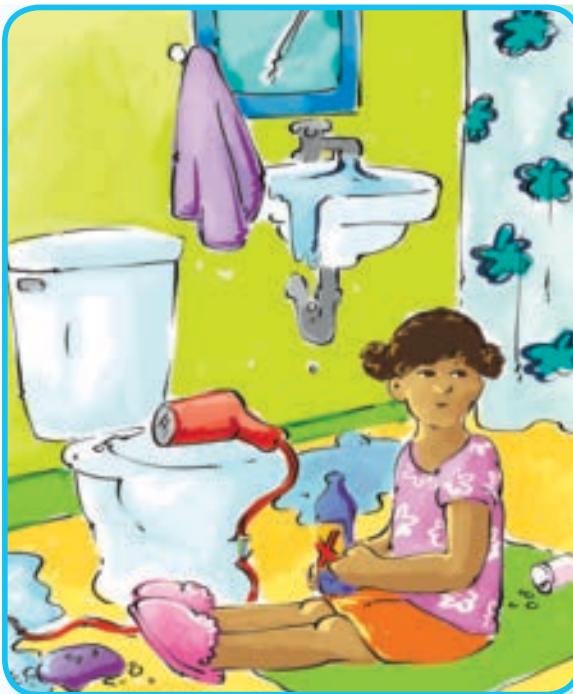
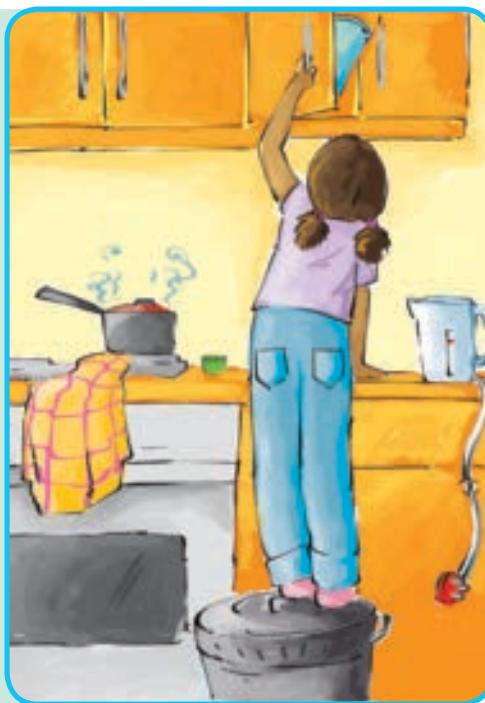

A re boleleng

Re swanetše go dula re ikwa re bolokegile ge re le gae. Eupša go na le dikotsi ka gare, gape le tikologong ya malapeng a rena. Lebelela seswantsho gomme o bolele le mogwera wa gago ka ga tše dingwe tša dikotsi.

Ka khitshing

- Sokološetša mekgoko ya dipitša le dipane di lebelele bomorago bja setofo.
- O se tlogele dithipa tše bogale molaleng.
- Notlelela pharfene le dihlare mo lefelong le le bolokegilego.
- O se tlogele dibapadišwa di phatlaletše mo gohle.

Ka bohlapeleng

- O se šomiše dilo tše di nyakago mohlagase kgauswi le meetse.
- Boloka dikero le dilo tše dingwe tše bogale ka khabotong.
- O se ke wa adimana le motho poraše ya gago ya go hlapa meno.

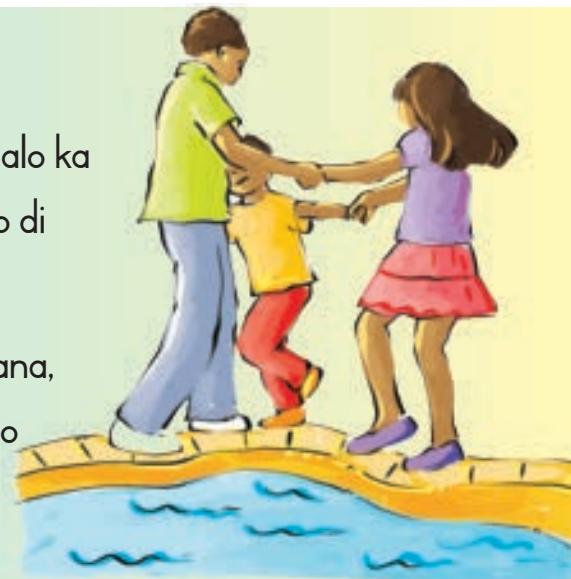

Madimo, legadima le mohlagase

- O se ke wa ema ka tlase ga mohlare ge go na le ledimo.
- O se ke wa tsenya selo ka gare ga mašobana a sekopanyadithapo sa mo lebotong. Kgopela motho yo mogolo gore a go thuše.

Ka ntłe ga legae

- Topa dilo tše di kago go go gobatša, bjalo ka digalase tše di pšhatlegilego, gomme, o di lokele ka gare ga setšhelamatlakala.
- O se ke wa bapala kgauswi le letangwana, ka ntłe ga ge go na le motho yo mogolo kgauswi le wena.

Ka ngwakong

- O se ke wa tlogela dibapadišwa le dilo tše dingwe di phatlaletše.
- O se ke wa bapala ka pharafene goba dilo tša go hlwekiša tša go ba le mpholo.
- Ge o bona gore thapo ye e yago aeneng goba ketleleng e hlarologile, kgopela Mme goba Tate gore a e lokiše.

22

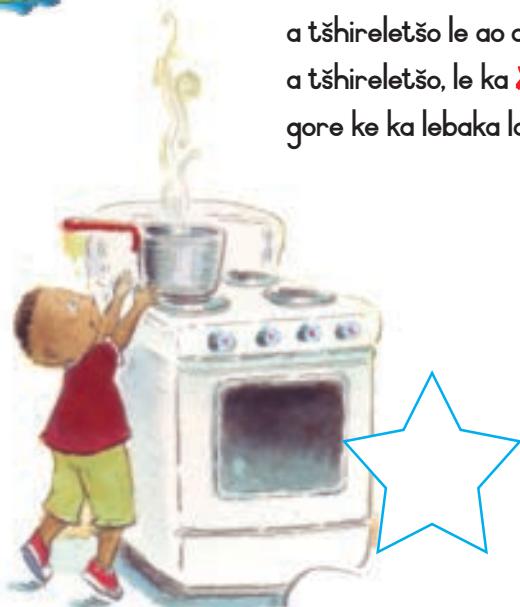
Kotara ya 2 – Beke ya 3 – Lephəphetshomo

Polokego ka gae le tikologo ya gona (2)

Go dula o bolokegile.

Lebelela diswantšho gomme o bolele gore ke dife tšeо di laetšago maemo a tshireletšo le ao a sego bjalo. Swaya ka ✓ go tšeо di laetšago maemo a tshireletšo, le ka ✗ go tšeо di sa laetšego maemo a tshireletšo. Bolela gore ke ka lebaka la eng o re go bolokegile goba ga go a bolokega.

A re boleleng

Na go na le dilo tše di sa bolokegago ka geno? Na o ka dira eng ka taba yeo? Mpholo, dihlare le dilo tše go hlwekiša di kotsi kudu. O se ke wa nwa selo se o se nago le nnete ya gore ke eng.

Seka se se laetša gore go na le selo se sengwe seo se nago le mpholo ka mo lebotlelong, ka lepokising goba ka tshitswaneng. Na o šetše o kile wa bona seka sa mohuta wo?

A re direng

Morutiši wa gago o tlile go go bapalela mmino wo o itšego.

- Eya kua le kua, o latela morethetho wa koša yeo.
- Kgethang moetapele. Moetapele o swanetše go bina, a eya le morethetho wa koša. Ba bangwe ka moka ba swanetše go ekiša moetapele.
- Ema ka leoto le tee.
- Bjale, ema ka leoto le lengwe.
- Ke lefe leoto leo le nago le maatla?
- Otlolla thapo ye telele lebatong goba thala mothalo lebatong.
- Sepela go hlehla le thapo goba mothalo, gomme o hlokomele gore o se ke wa wa.

Polokego ge ke le noši ka gae

A re boleleng

O ithutile ka ga dilo tšeо
di ka go gobatšago ka mo
gae. Na o ka dira bjang
gore o bolokege ge o nnoši
ka gae?

Ge o le gae o le nnoši,
o ka dira dilo tše gore
o šireletšege.

O se ke wa bulela batho
ba o sa ba tsebego.

Notlela mabati ka moka
ao a tšwelago ka ntle.

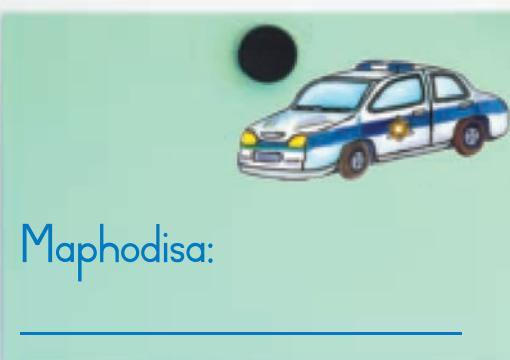

- Kgonthiša gore o tseba dinomoro tša mogala tša batswadi ba gago le tša baagišani.
- Kgonthiša gore o tseba dinomoro tša tšhoganetšo tše o ka di šomišago seemong sa tšhoganetšo.

A re ngwaleng

Itirele lenaneo la dinomoro tše bohlokwa.

Maphodisa:

Ambulanse:

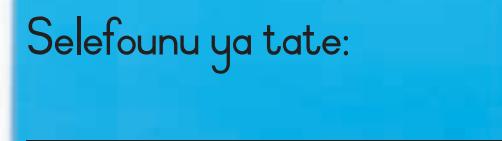
Borasetimamollo:

Selefounu ya mma:

Selefounu ya tate:

Na o leletša mang gape ge o nyaka thušo?

24

Se sengwe gape seo o swanetšego go se gopola

Kotara ya 2 – Beke ya 4 – Lephphetšomo

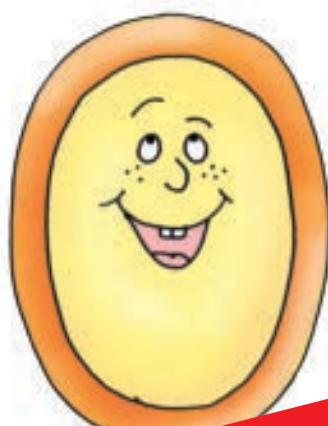

A re boleleng

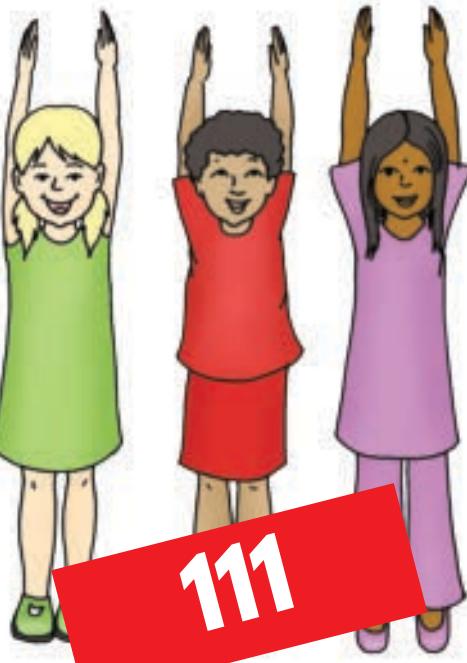

1

Mokgwa wo bonolo wa go gopola dinomoro tša maphodisa šo. Lebelela seswantšho gomme o botše mogwera wa gago ka fao diswantšho di go thušago go gopola dinomoro tše. 10111 ke nomoro ya maphodisa. E bolele gammalwa go fihla ge o e tseba ka hlogo.

0

111

A re itšhudulleng

Laetša ka fao o tlago go dira ge o be o le ngwana mo go se sengwe le se sengwe sa diswantšho tše:

O be o tla dira eng
ge o lelekišwa ke motho
yo o sa mo tsebego?

O be o tla dira eng ge
o thusa mmago go paka
khekhe?

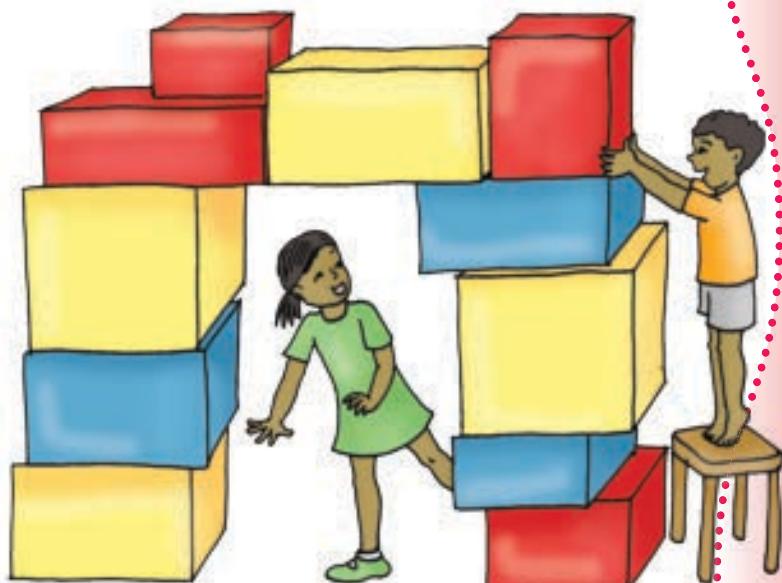
O be o tla tlaga bjang ge o
eme godimo ga digalase tše
di pšatlegilego?

A re direng

Leka go bona gore a o ka ikagela ntlo.

- Nyaka dikhatapokisi tša kgale gomme o age maboto le tlhaka.
- O ka kgomaretša mapokisi mmogo. Ge ntlo e fedile o ka e penta.
- Ge o sa hwetše khatapokisi, bona gore o ka šomiša eng, eupša o se ke wa šomiša galase goba tshitswana goba eng goba eng ye e ka go gobatšago.

A re itšhudulleng

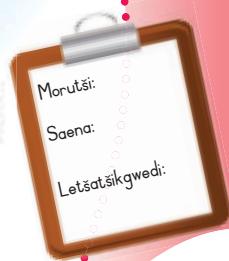
Lahlela mokotlanawa goba kgwele, godimo, gomme o e kabe ka letsogo leo le se nago maatla.

Thuša morutiši wa gago go ntšhetša ditulo, ditafola le mapokisi ka ntlo ga phapošiborutelo.

Namela ditulo, ditafola le mapokisi: di huhumele, gape, phurunkela fase.

Leka go ema ka leoto le tee mo setulong.

25

Mmele wa ka

Kotara ya 2 – Beke ya 5 – Lephethšomo

A re ngwaleng

Ngwala mantšu mo dikgobeng tša maleba.

leoto

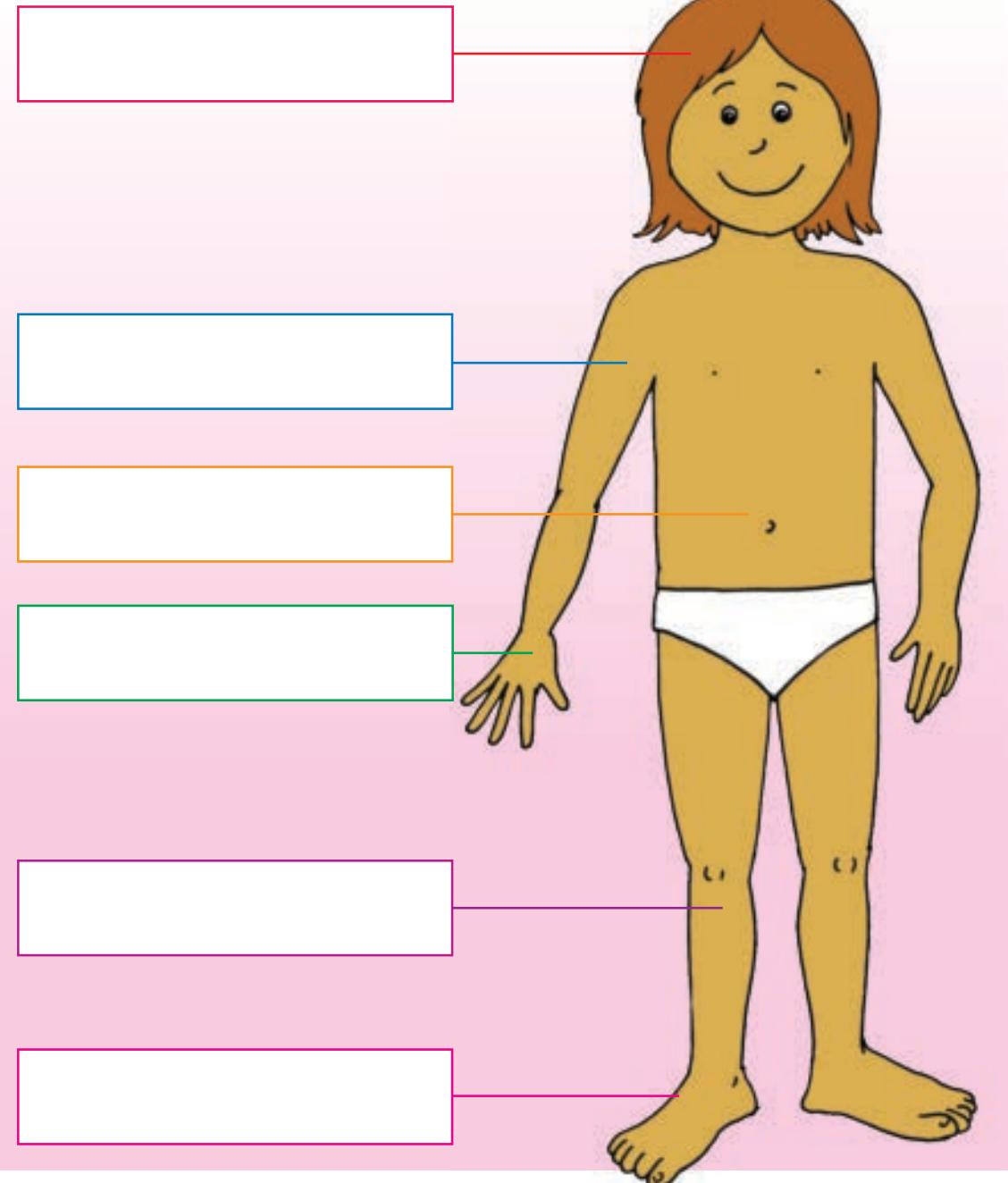
seatla

hlogo

mpa

lenao

letsogo

Letšatšikgwedi: .....

48

A re thaleng

Feleletša sethalwa se sa sefahlego.

Thala moriri. Leka go kopiša sefahlego sa gago. Ge o na le mahlo a maphiswa, thala mahlo a maphiswa. Ge o na le moriri wo moso, thala moriri wo moso.

Thala dintšhi tša gago, nko ya gago le molomo wa gago.

Sefahlego sa gago ke setho se bohlokwa sa mmele wa gago.

Bohle re na le mahlo a 2.

Bohle re na le ditsebe tše 2.

Bohle re na le nko e l.

Bohle re na le molomo o l.

A re opeleng

Opela koša ye. Kgwatha setho sa mmele
ge o opela leina la sona.

Hlogo le magetla

Hlogo, magetla, sehuba le letheka, mangwele le menwana, mangwele le menwana.

Hlogo, magetla, sehuba le letheka, mangwele le menwana, mangwele le menwana. Hlogo, magetla, sehuba le letheka, mangwele le menwana, mangwele le menwana, mangwele le menwana.

A re itšidolleng

Raloka 'Pulane o re ...'

Morutši:
Saena:
Letšatsikgwedi:

26

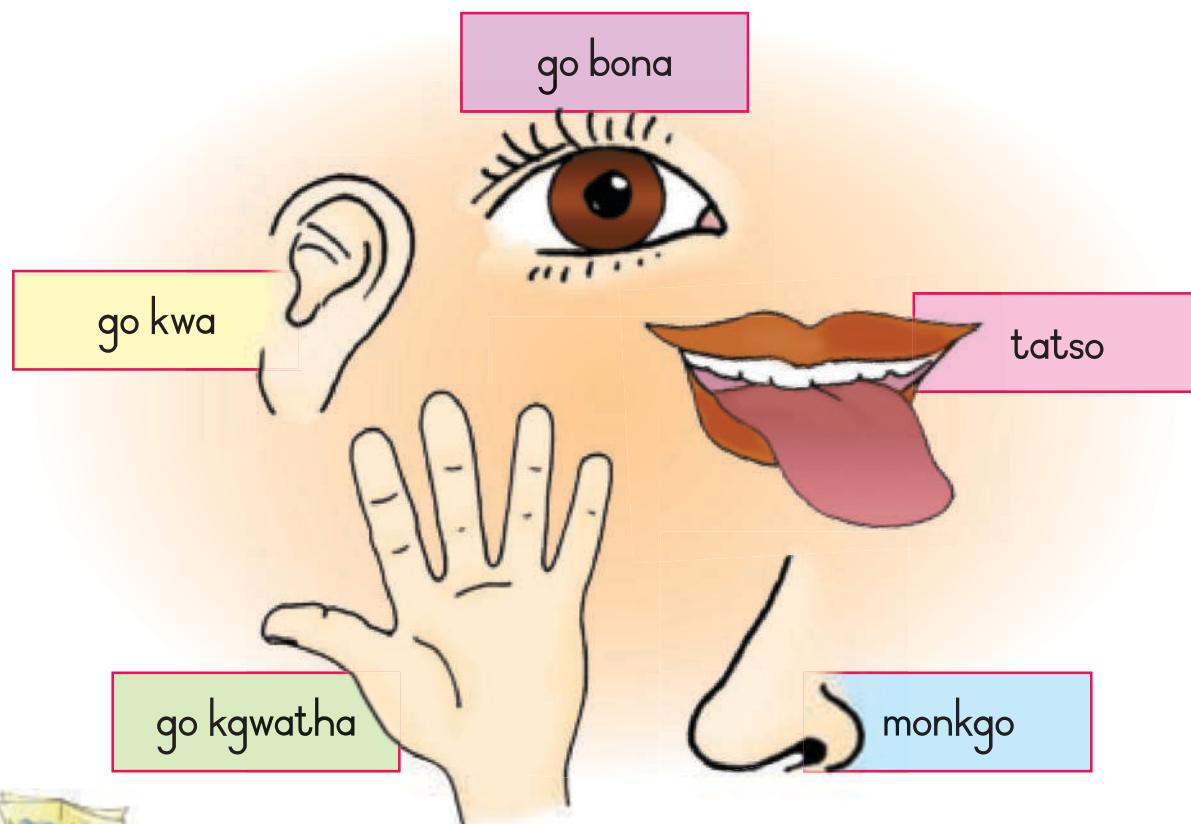
Dikwi

Kotara ya 2 - Bekə ya b - Lephəphetshomo

A re boleleng

Lebelela dikwi tša di fapanego gomme o bolele gore re di šomišetša eng.

A re baleng

Re šomiša dikwi tša rena ka mehla.

Re a dupelela ra be ra kwa tatso ya dijo tša
rena. Re kgona go kwa boleta bja lefofa. Re bona
botalalerata bja legodimo selemo. Re kwa mmino.

Gape, ka dikwi tša rena re a bolokega. Re dupelela
ge go eswa. Re a kwa ge setofo se fiša kudu. Re a
bona ge go sa bolokega go tshela mmila. Re kgona
go kwa lešata la sehlabamokgoši (alamo).

A re direng

Go hlokomela mahlo le ditsebe tša rena.

Re swanelwa ke go hlokomela dikwi tša rena.

Ditsela tše pedi šedi, tša go hlokomela mahlo
le ditsebe tša rena.

Hlokomela ditsebe tša
gago ka go se theeletše
mmino wa lešata.

Hlokomela mahlo a gago ka
go rwala kepisi goba diporele
tša letšatši.

A re ngwaleng

Lebelela lenaneo la ka fase, mo go lona swaya ka leswao le ✓ sekwi
goba dikwi tše o ka di šomišago. O ka swaya go feta sekwi se tee.

	Monkgo	Tatso	Go bona	Go kwa	Go kgwatha

27

Go šidulla mmele

Kotara ya 2 – Beke ya b – Lephphetshomo

A re boleleng

Lebelela diswantšho. Mo go se sengwe le se sengwe, bolela setho sa mmele o be o bolele gore se go thuša go dira eng.

Re šomiša ditho tša mmele go itšidulla.

A re ngwaleng

Araba dipotšio tše o na le mogwera wa gago. Ka morago, ngwala dikarabo ka pukung ya gago, ka fase ga dipotšio tšeо.

O šomiša ditho dife tša mmele wa gago gore o kgone go sepela?

O šomiša dikaralo dife tša mmele go topa selo?

A re itšidulleng

Morutiši o tla le ruta gore le raloka bjang papadi ya go kitimišana ya 'katse le legotlo'.

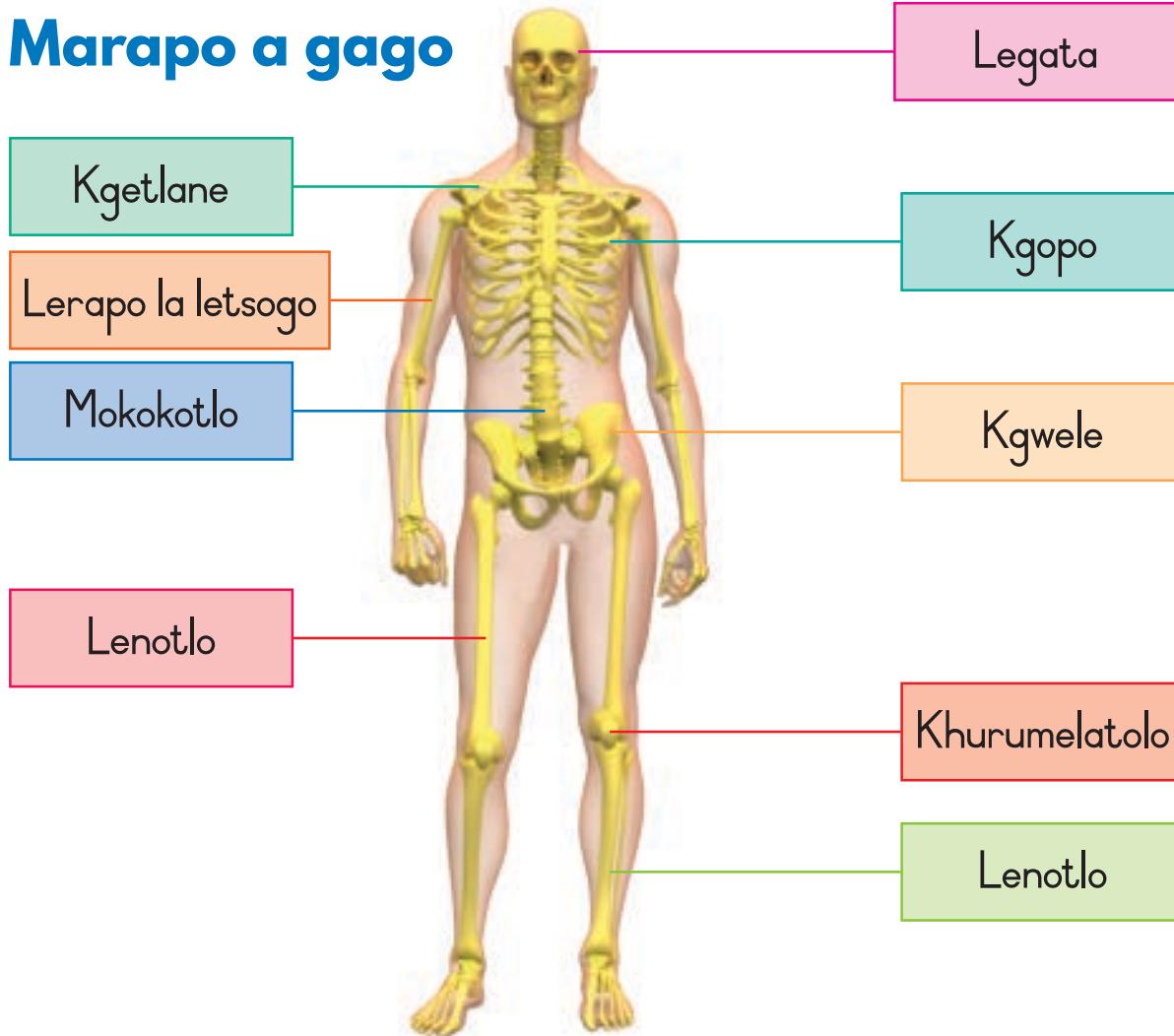
Letšatšikgwedi: .....

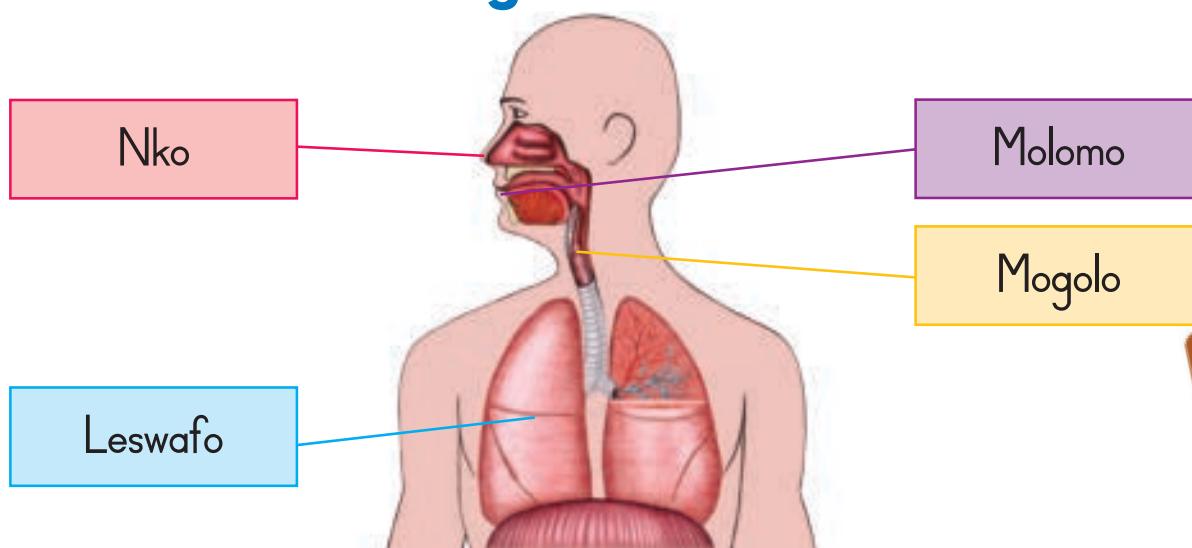
A re baleng

Gape, go na le ditho tša mmele tšeо o sa kgonego go di bona.
Ditho ka moka di a šomišwa, gore o dule o phela.

Marapo a gago

Ditho tša mmele tšeо di go thušago go hema

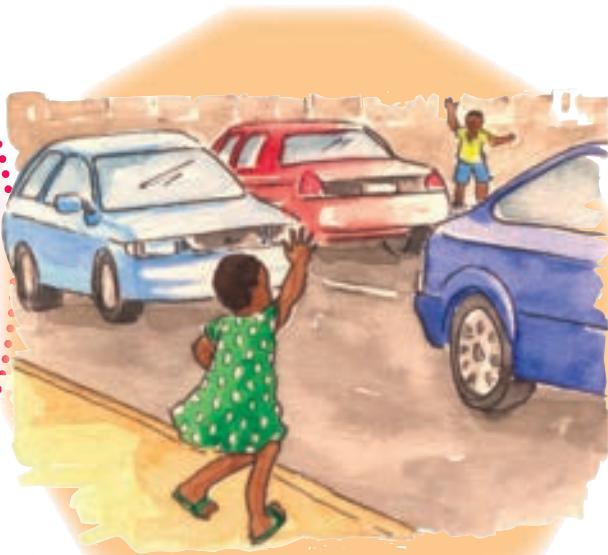
28

Go gopola ka polokego

Kotara ya 2 – Beke ya b – Lephphetshomo

A re boleleng

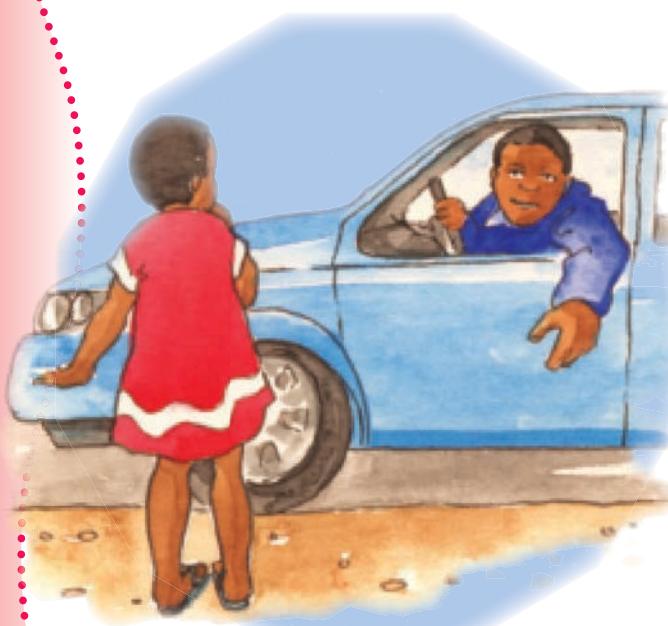
Lebelela diswantšho tša ka fase gomme o bolele le mogwera wa gago ka seo o se bonago. Seswantšhong se sengwe le se sengwe, bolela gore o ka dula bjang o bolokegile.

O bona mogwera wa gago ka thoko yela
ya mmila.

O letile o le noši boemapese.

Motho yo o sa mo tsebego o go kgopela gore o
ye le yena felotsoko.

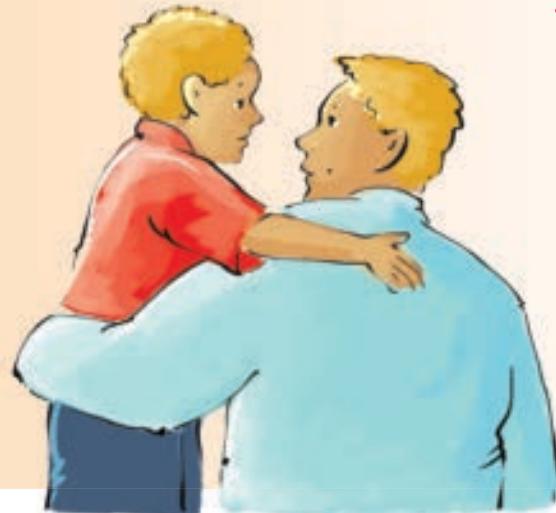

O timetše o le mabenkeleng.

Letšatšikgwedi: .....

Re na le maikutlo a go dumela ge
yo mongwe a go gokarela gabotse.
Go kwagala e le mo go botse ge motho
yo a go ratago a go gokara.

Tlaa mo ngwanenyana wa ka. Ke tla go fa malekere, eupša o se ke wa botša motho.

Re na le maikutlo a go "gana" ge motho
yo mongwe a re kgwatha ka mokgwa
wo o re dirago gore re tšhoge goba re
gakanegi. Ge re ikwa re gakanegile
goba re sa bolokega, re ba le maikutlo
a go "gana".

Mmele wa gago ke selo se se kgethegilego, gomme ke wa gago.
O ka re "ee" ge o kgwathwa ka mokgwa wa maleba, gape o ka re
"aowa" ge o kgwathwa ka mokgwa wo e sego wa maleba.

Morutši:
Saena:
Letšatsikgwedi:

29

Go dula o bolokegile

Kotara ya 2 - Bekē ya b - Lephphetshomo

A re ngwaleng

Lebelela diswantsho tša ka fase gomme o ngwale "Ee" legatong la maikutlo a "go dumela" le "Aowa" legatong la maikutlo a "go gana" ka mo dipolokong.

A re direng

Itlwaetše gore "aowa".

Hlama tiragatšo moo motho o šele a nyakago go tšea ngwana ka sefatanaga sa gagwe goba a rata go swaraswara ngwana. Ngwana o araba o re "aowa".

A re boleleng

Bana ba bangwe ba dula ka malapeng ao ba sa hlokomelwego. Lebelela diswantšho. Bolela ka ga maikutlo a gago a ge o ka be o le ngwana yo a lego mo diswantšhong. Bolela gore o be o ka dira eng.

A re itšhidulleng

Raloka papadi ya "go ema tsil!"

Sepelela thoko ye o ratago, gomme ge morutiši wa gago a letša nakana, ema tsil! Ka mokgwa wo o lego. O se ke wa šutha le gatee go fihla ge morutiši wa gago a re o ka šutha. Na o kgonabjang go sepela ka tekanyetšo? Sepela godimo ga lepheko la tlase goba thapo ye telele yeo e adilwego mo fase.

30

Kotara ya 2 - Beke ya 7 - Lephphetshomo

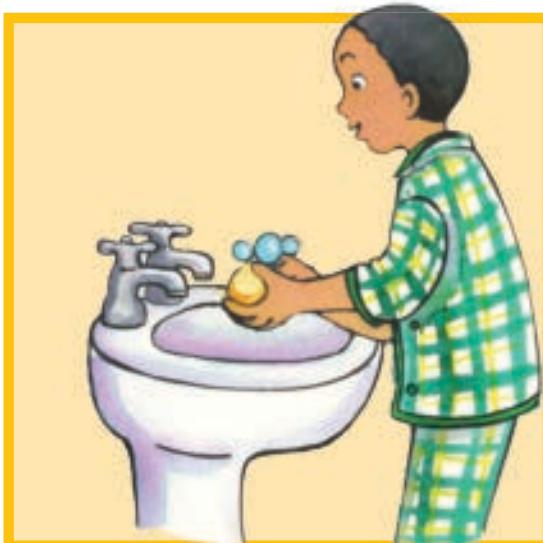
Go swara mmele o phetše gabotse

Go na le ditsela tše dintši tše di ka re bakelago malwetši. Gantši re lwatšwa ke ditwatši le dipakteria. Ke tše dinnyane moo re ka se kgonego go di bona. Di tsena ka mebeleng ya rena gomme tša re lwatša.

Bana ba ba lego mo diswantshong ba dira eng gore ba dule ba phetše gabotse? Go be go ka direga eng ge ba ka be ba sa dira dilo tše?

A re boleleng

Bolela ka diswantšho tše. Ka mapokisaneng, ngwala leswao le ✓ go laetša ka fao o ka dulago o phetše gabotse goba leswao le ✗ go laetša dilo tše di ka dirago gore o lwale.

31

Kotara ya 2 - Beket ya 8 - Lephphetshomo

A re boleleng

Go swara mmele o phetše gabotse

Na o be o tseba gore go na le mekgwa ye e fapanego ya go hlwekiša meetse?

Na o a tseba gore meetse a mangwe
a hlwekile gomme a mangwe a ditšila?
O ka kgonthiša bjang gore meetse
a hlwekile e bile a loketše go nwewa?

O ka bediša meetse a ditšila ka
ketleleng go bolaya ditwatši.

O ka sefa meetse a ditšila.

Morutiši o tla le laetša gore tše di
dirwa bjang.

O ka tšhela lelepolo la teye
la sešweufatši (bjalo ka jik) ka
kgamelong ya dilitara tše 20 tša
meetse a noka. Khurumela kgamelo
gore dintši di se wele. E re go fete
diiri tše 24 pele o ka nwa meetse ao.

Letšatsikgwedi: .....

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše gomme o
bolele ka ga se bana ba ba se dirago
gore ba dule ba phetše gabotse.

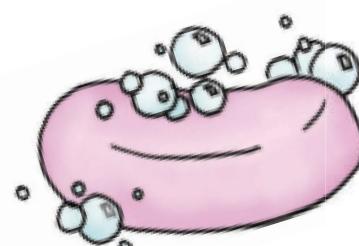
Lahlela dithišu tše di šomilego
ka gare ga ntłwana ya
boithomelo goba ka gare
ga seolelatlakala.

Hlapa diatla pele
o eja.

Ge o ka kgamathetša boithomelo,
hlwekiša mo o kgamatheditšego, ka
morago o hlapa diatla.

Hlapa diatla ka morago ga go
šomiša ntłwana ya boithomelo.

Pipa molomo wa gago ge o
gochlola goba o ethimola.

32

Kotara ya 2 - Beke ya 8 - Lephphetshomo

Ke no lekola

A re bole leng

Boledisanang ka tše
le ithutilego tšona mo
dikotareng tše pedi
tše di fetilego.

Nka bolela ka ga balapa lešo.

Nka sepela godimo ga mothalo wo mosesane.

Ke tseba nomoro ya mogala wa maphodisa.

Ke tseba ka ga maikutlo a go re "ee" le go re "aowa."

Nka kaba bolo.

Nka dula ka gešo ke bolokegile.

Nka kgonna go itlhokomela ge ke le gae ke le noši.

Ke thuša balapa.

Ke tseba tsela ya go ya sekolong seo ke se tsenago.

Ke tseba mokgwa wa go itshwara ke phetše gabotse.

Ke tseba ka ga mehuta ye e fapanego ya malapa.

Ke ithutile kudu ka tša Mabokgoni a Bophelo.

Pukuntšu ya ka

A
a

G
g

B
b

H
h

C
c

I
i

D
d

J
j

E
e

K
k

F
f

L
l

Pukuntšu ya ka

M
m

S
s

N
n

T
t

O
o

U
u

P
p

V
v

Q
q

W
w

R
r

X - Z
x - z

Masks

Cut out on
the outside
black line.
Tie a string
into the holes
to make a
face mask.

